

Податкова консультація

Державна фіскальна служба України, керуючись ст. 52 Податкового кодексу України (далі – ПКУ), розглянула звернення щодо оподаткування податком на доходи фізичних осіб суми моральної шкоди, яка виплачується за рішенням суду, та в межах компетенції повідомляє, що відповідь надається з урахуванням фактичних обставин, викладених у листі.

Відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів регулюються ПКУ, відповідно до п. 5.3 ст. 5 якого терміни, що застосовуються у ПКУ і не визначаються ним, використовуються у значенні, встановленому іншими законами.

Відшкодування моральної шкоди встановлено системою норм права Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ), а саме ст. 23 глави 3 «Захист цивільних прав та інтересів» та главою 82 «Відшкодування шкоди».

Так, згідно зі ст. 23 ЦКУ особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав.

Моральна шкода полягає у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна; у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи.

Статтями 1167 та 1168 параграфу 1 «Загальні положення про відшкодування шкоди» глави 82 «Відшкодування шкоди» ЦКУ виокремлено визначення порядку відповідальності та відшкодування моральної шкоди, у тому числі у зв'язку з ушкодженням здоров'я.

Водночас параграф 2 «Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю» глави 82 «Відшкодування шкоди» ЦКУ встановлює порядок та спосіб дій з визначення та відшкодування шкоди у зв'язку з ушкодженням здоров'я і не містить положень щодо відшкодування моральної шкоди, проте наявність визначення «відшкодування моральної шкоди у зв'язку із ушкодженням здоров'я» не виключено загальними положеннями ЦКУ.

Оподаткування доходів фізичних осіб регулюється розділом IV ПКУ, відповідно до п. 162.1 ст. 162 якого платником податку є, зокрема, фізична особа – резидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні.

Згідно з п.п. 163.1.1 п. 163.1 ст. 163 ПКУ об'єктом оподаткування резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід до якого включається, зокрема, дохід у вигляді відшкодування матеріальної або немайнової (моральної) шкоди, крім сум, що за рішенням суду спрямовуються на відшкодування збитків, завданих платнику податку внаслідок заподіяння йому матеріальної шкоди, а також шкоди життю та здоров'ю (п.п. 164.2.14 п. 164.2 ст. 164 ПКУ).

Нарахування, утримання та сплата (перерахування) податку на доходи фізичних осіб до бюджету здійснюється у порядку, встановленому ст. 168 ПКУ.

Податковий агент, який нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок на доходи фізичних осіб із суми такого доходу за його рахунок використовуючи ставку податку 18 відс., визначену в ст. 167 ПКУ (п.п. 168.1.1 п.168.1 ст. 168 ПКУ).

Відповідно до п. 18.2 ст. 18 ПКУ податковий агент прирівнюється до платників податку і має права та виконує обов'язки, встановлені ПКУ для платників податків.

Отже, дохід платника податку у вигляді сум, що за рішенням суду спрямовуються на відшкодування збитків, завданих платнику податку внаслідок заподіяння йому матеріальної шкоди, а також шкоди життю та здоров'ю не оподатковується податком на доходи фізичних осіб.

При виплаті юридичною особою (роботодавцем) доходу у вигляді суми немайнової (моральної) шкоди на підставі рішення суду платнику податку – фізичній особі (члену сім'ї працівника), сума такої шкоди оподатковується податком на доходи фізичних осіб на загальних підставах.

При цьому юридична особа має виконати усі функції податкового агента, визначені ПКУ.

З метою уникнення неоднозначного тлумачення норм податкового законодавства у частині оподаткування доходів фізичних осіб, необхідне детальне вивчення документів (матеріалів), які стосуються порушеного питання.

Відповідно до п. 52.2 ст. 52 Кодексу індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.